

SLOVENE

Velja po pošti:

celo leto naprej K 26—
pol leta " " 13—
četrt leta " " 6:50
en mesec " " 2:20

V upravnishvu:

celo leto naprej K 22:40
pol leta " " 11:20
četrt leta " " 5:60
en mesec " " 1:90

Na pošlj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisni listi vračajo; nevrnjeni listi se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — V sprejema naročnino, inšerate reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petivrsti (72mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 h
za trikrat 9 h
za več kot trikrat 8 h
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Današnja številka obsega 4 strani.

II. zasedanje vodstva S. L. S.

SOCIALNO ZAVAROVANJE.

(Poročal dr. Ivan Šusteršič v seji vodstva S. L. S.)

Po stenografičnem zapisniku.

Gospoda moja! Vprašanje o socialnem zavarovanju je na dnevnem redu. To ne vemo le, temveč tudi čutimo vsi, ki smo v stiku z javnim življenjem. Osobito stopata pri tem v ospredje dve dejstvi: prvič dejstvo, da vlada zaradi tega vprašanja v nekaterih delih naše dežele med kmečkim ljudstvom razburjenje. To je eno. Drug pojav pa je ta — in o tem sem se osebnostno čisto prepričal — da mnogi izmed tistih, ki so za zavarovanje, še bolj pa izmed tistih, ki so proti zavarovanju, pravzaprav ne vedo natančno, zakaj da se gre.

So taki, ki so za socialno zavarovanje, pa niso o načrtu, ki ga je vlada predložila, natančno poučeni; a še več je takih, ki so proti zavarovanju in niso poučeni o celi stvari, pa nočejo ničesar slišati, če jih hoče kdo poučiti, ko se jim vendar komaj sanja, zoper kaj da so in zoper kaj tako vpijejo. Samo ta občutek imajo, da bo treba nekaj plačevati, drugega pa nič. So pa tudi taki, ki so za to zavarovanje, ki pa zopet ne vidijo nič drugega kakor to, da bodo na stara leta nekaj dobivali — a prezirajo bremena, ki bodo združena z zavarovanjem, če se uvede.

Starostno zavarovanje kmečkega ljudstva.

Manjka torej pouka v tej stvari na obeh straneh, in zato mislim, da je glavna naloga naše ljudske stranke, da poskrbi za temeljit pouk ljudstva, da bodo ljudje vedeli, za kaj se gre. To je naša prva naloga, in s tega stališča pozdravljam to-le brošuro tovariša dr. Kreka (»Starostno zavarovanje kmečkega ljudstva«). Jaz sem jo natančno prebral in reči moram, da, četudi dr. Krek v pričetku in na koncu knjižice jasno pove, da je on sam za ljudsko zavarovanje na podlagi vladne predloge, vendar v stvarnem delu svoje brošure čisto hladnokrvno strogo nepristransko razjasnjuje celo stvar, razloži čisto jasno, za kaj se pravzaprav gre, in to tako poljudno, da lahko vsak razume, tudi če ni učen, kaj da ta vladni predlog pravzaprav vsebuje. Upam, da bo ta brošura napravila mnogo jasnosti pri prijateljih in nasprotnikih zavarovanja, da bodo ljudje vsaj vedeli, za kaj se gre.

Poučni kurzi.

Razun tega pa bo treba še drugega poučevalnega dela: bodisi, da se priredijo krajevni poučni kurzi, na katerih se treznih besedi dostopnim ljudem pokažejo strogo stvarno in nepristransko solnčnate in senčne strani te vladne predloge, — bodisi da se to zgodi na večjih političnih shodih ali pa na predavanjih. Na vsak način treba, da vsak izmed nas dela v tem smislu v svojem krogu.

To delo moramo izvršiti v doglednem času, gospoda moja, in sicer zaradi tega, ker moramo omogočiti ljudstvu, da dobi o tej velevažni stvari popolno jasnost. Potem ko bo ljudstvo o stvari popolnoma poučeno, potem pa naj samo trezno razsodi, ali hoče socialno zavarovanje ali ga noče.

Mi ne moremo od ljudstva zahtevati, da o stvari odloči, ako ni poučeno. Pravico, da samo odloči, mu moramo priznati, ker je to v smislu naših demokratiških načel, in kakršnakoli bo potem, ko bo ljudstvo poučeno, njegova odločitev, za nas bo morala veljati. Za sedaj pa je naša naloga skr-

beti za to, da se ljudstvo pouči, da se mu vsa stvar razjasni tako natančno, kakor je sploh mogoče, da bo čisto na jasnem, za katero stvar reče da ali ne.

Ljudstvo naj odloči.

Ko bo to poučevalno delo izvršeno, moramo sklicati shod naših zaupnikov in dati ljudstvu besedo. Morda bo umesten celo nekak »referendum« po švicarskem zgledu, da se ljudstvo z glasovnicami izreče za da ali za ne. To, za kar se ljudstvo izreče, mora potem seveda biti za vse poslance S. L. S. merodajno; kot ljudska stranka moramo upoštevati to, kar ljudstvo hoče. Ljudska stranka po svojih mislih drugače postopati ne more; ko se postavi v protislovje z ljudsko voljo, ni več ljudska stranka.

Razdolževanje kmečkih domov.

Nekaj drugega hočem ob tej priliki tudi še omeniti, ravno v zvezi s socialnim zavarovanjem. Res je, da je v mnogih delih naše dežele ljudstvo žalibog revno, osobito prav posebno revno na tekočih denarnih sredstvih, in to je tudi poglavitni vzrok elementarnemu odporu proti socialnemu zavarovanju v nekih krajih. Ljudje včasih celo stvar nekam čudno sodijo; delajo največ v oštarijah račune, ki so neresnični, ki gredo »in's Blitzblau«. Ali vendar je tista gonilna moč pri tem celim odporu v nekaterih delih naše dežele v glavnem ta občutek, ki ga imajo ljudje: zopet bo nekaj treba plačevati, in mi še tega ne zmagamo, kar nam je zdaj naloženega. Glavno breme našega ljudstva pa niso dayki z vsemi dokladi vred, ni to, kar ljudje nosijo v davkarijo, ampak to so obresti od dolgov, — to je glavno denarno breme našega kmečkega ljudstva, ki ga najbolj tare.

Zato sem jaz mnenja, da je na vsak način, ravno glede na to, da je na dnevnem redu socialno zavarovanje, najnujnejše vprašanje razdolževanje kmečkega stanu. Dolžnost, posebna dolžnost S. L. S. je, da zastavi vse sile v to, da se predloga o razdolževanju kmečkega stanu, kmečkih domov, čim prej reši in postane zakon.

Stvar je že v poslanski zbornici, izvoljen je tudi že poseben odsek, v katerem je od nas tovariš dr. Krek in menda še kdo drug. (Dr. Krek: Sam — 26 članov.) Da, odsek ima le 26 članov; to je velika sreča, ker mali odseki veliko bolj in hitreje delajo. Ker se mnogo strank za kmetško razdolževanje zanima, je opravičena nada, da se stvar hitro dožene, vsekakor še predno postane predloga o socialnem zavarovanju tako aktualna, da bi se treba bilo o njej odločiti.

Odločitev o socialni predlogi.

Povdariti moram namreč, da odločitev o vladni predlogi o socialnem zavarovanju ni tako nujna, kakor sodijo v nekaterih krajih naše dežele. Ni tako! Tak predloga rabi v normalnih razmerah deset let, da postane zakon. Recimo, da bo v tem slučaju socialnodemokratska stranka močno forcirala rešitev te predloge; vzemimo, da ne bo vmes na poti nobenih kriz, kar je pri nas jako težko misliti, — če torej vzamemo slučaj, da ne bo kritičnih momentov; ako vzamemo, da bodo vse okolnosti tako ugodne, kakor le mogoče; če sodim tako optimistično, lahko s sigurnostjo rečem, da bo rabila ta predloga, da postane zakon, najmanj štiri leta, in od teh štirih let bo imela poslanska zbornica najmanj tri leta na razpolago. Zato imamo časa dovolj, da poprejšimo predloga o razdolžitvi kmečkih domov, in imamo dosti časa, da ljudstvo poučimo, da bo vedelo, h kateri stvari reče da ali ne.

Stranka kot taka se ni nikdar vezala na to vladno predlogo o socialnem zavarovanju. V tem oziru konstatujem, da je

»Slovenski klub« v državnem zboru soglasno sklenil, da bo stališče napram tej vladni predlogi uravnalo po volji ljudstva. Naša stranka torej ni prav nič vezana, ima proste roke, in poslanci sploh doslej niti prilike niso imeli, da bi k tej predlogi rekli da ali ne. Tako stvar stoji! Kot poslanci ljudske stranke se bomo ravnali po ljudski volji. Mi pa hočemo, da ljudstvo, predno se odloči za ali proti, stvar pametno in trezno presodi; in trezno bo sodilo le tedaj, če bo temeljito poučeno o stvari, za katero se gre.

Različni nazori o socialnem zavarovanju.

Kako različni so nazori med kmečkim ljudstvom zadnje dni, temu je dokaz pismo, ki mi ga je pisal Matija Kalan iz Podlanišča in ki se začneja z značilnimi besedami: »Glas vpajočega v puščavi!« Mož piše (čita):

»Kakor je razvidno, po naši okolici je nas večina, da silno želimo zavarovanja za starost in onemoglost, ker ravno zdaj slišimo, da je vse razbit naš up. Pa vse eno mi ne »cagamo«, zakaj mi se zaupamo na Vašo pomoč. S tem Vas prosim, da nam pomorete do zavarovanja« itd.

Tako piše priprost človek, ki ga jaz nisem videl nikdar, on pa mene ne, v skrb, da z zavarovanjem ne bo nič. Drugi pa so zopet v skrb, da bo že jutri treba vplačati zavarovalnino. Ena kakor druga skrb je v sedanjem trenutku prazna, ker nihče danes ne more reči zanesljive sodb o usodi vladne predloge — o kateri odločitev gotovo ne bo pala pred pretekom treh let.

Jaz se danes ne vežem ne za ne proti, ker čakam odločitve ljudstva.

Eno pa lahko rečem: To treba ljudem pojasniti.

Kdo bo plačal državni prispevek.

Nesmiselno je, če se proti vladni predlogi čuje ugovor: Tudi tistih 90 kron od države nečemo, zakaj država smo mi! Mi sami bi morali teh 90 kron plačati. Čudna argumentacija, za katero so sposobni le ljudje, (Klic: dr. Žrjav!), ki nimajo pojma, kako se dandanes pokriva državni izdatki. Če bi se državni stroški pokrivali z zemljiškim in hišnorazrednim davkom, torej s tem, kar tvori večino kmečkih davkov, potem bi morala država odsloviti 90 odstotkov uradnikov in — celo armado, kajti s tem denarjem ni mogoče, da bi vozila državni voz. S tem denarjem bi bila v stanu izhajati k večjem državnica, kakor je Srbija, pa še ta težko.

Poglavitni del državnih izdatkov se pokriva iz drugih davčnih virov: iz posrednih davkov, nadalje iz pridobnine in osebne dohodnine.

Nihče niti v sanjah ne misli na povišanje kmečkih davkov.

Znižanje kmečkih davkov.

Nasprotno je res, da merodajni faktorji v državi, da finančna uprava sama upošteva stvarno krivičnost kmečkih davkov in dela na to, da se davki, ki jih kmet plačuje — zemljiški in hišnorazredni davek — znižajo. Finančno ministristvo samo je predlagalo, da se odpravita dva zadnja razreda hišnorazrednega davka. To bo imelo za posledico, da bodo dobre štiri petine, ali bolje: pet šestink kmečkih hiš v naši deželi proste davkov. Gospoda moja! To predlaga finančni minister sam in državni zbor bo seveda rad pritril. In da gre državni zemljiški davek nazaj, ve tudi vsak kmet. Kmečki davki se torej ne povikšujejo, nasprotno se po pravici zmanjšujejo; poleg tega se še pri raznih prilikah, n. pr. v slučaju uim, odpisujejo in odpuščajo.

Noben finančni minister ni tako za bit, da bi predlagal, naj se zemljiški davek poviša, ker ve, da je zemljiški davek na krivičnosti vseh davkov in da bi poglaval s povišanjem tako krivičnega davka

tisti stan, ki je največjega pomena za državo, s silo v tabor — ne socialne demokracije, ampak anarhije. Kaj takega torej noben finančni minister ne bo predlagal in če bi to vendar le storil, ne dobi v državnem zboru niti petdeset glasov za svoj predlog. (Klic: Hribar bi glasoval! — Živahna veselost.)

Kdo bo plačal zavarovanje.

Kakšna bedastoča je tedaj trditve, da bo kmet sam moral plačati tistih 90 kron, ki jih država nudi kot prispevek k vsaki starostni preskrbnini! Zavarovanje bo stalo državo na leto okroglo 100 milijonov kron (Klic: 98 milijonov!), da, okroglo 100 milijonov. In kdo bo plačal te milijone? Plačala jih bo velika obrt, velika industrija, pa tudi advokate, notarje itd. bodo močno pritisnili. Plačali bodo državne prispevke za socialno zavarovanje torej premožnejši, ne kmečki stanovi. Ta resnica je tudi tajni razlog, zakaj liberalci tako vpijejo proti zavarovanju. Ne vodi jih nikakšna skrb ljubezni za ljudstvo. Če ima kdo med nami pomisleke proti zavarovanju, češ, da so kmetje revni, da ne bodo mogli plačevati, da bo režija mnogo požrla itd., to so stvarni pomisleki; ampak pri izvestnih hujšakih pa ne govori proti zavarovanju skrb, da bodo revni stanovi morali plačevati zavarovalnino. Iz njih govori le skrb za lastni žep. To je istina. Onih 90 kron, ki jih bo prispevala država, pomeni večjo obremenitev ne kmečkega stanu, marveč obremenitev premožnejših stanov v prid kmetu.

Gospoda moja! Pa bodi temu kakor hoče. Jaz pravim le to: Ljudje poučite, naj vedo, za kaj se gre. Ljudstvo naj ve do pičice natančno, kaj bode — če vladna predloga postane zakon — moralo plačevati in kaj bode na podlagi svojega plačila dobilo. Ko bodo ljudje to vedeli, naj odločijo. In če bodo rekli: ne, bom jaz prvi, ki bom storil vse, da vladno predlogo vržem. Če pa ljudstvo poreče: da, bom delal na to, da se ta predloga z raznimi v prid ljudstva potrebnimi spremembami uveljavi in postane zakon.

V posledici teh izvajanj si usojam predlagati sledeče resolucije (čita):

Resolucije glede na socialno zavarovanje.

I.
Vodstvo naroča poslancem S. L. S., da uredijo svoje postopanje napram vladni predlogi o socialnem zavarovanju natančno v smislu ljudske volje.

II.
Vlada se pozivlja, da smatra razdolžitve kmečkega stanu kot najnujnejšo nalogo državne zakonodaje in uprave; poslancem S. L. S. se naroča, zastaviti vse moči, da državni zbor izvrši čim preje tozadevno dolžnost.

III.
Zvršilnemu odboru se naroča, skrbeti za to, da se ljudstvo čim preje in kar najtemeljiteje vsestransko pouči o vsebini vladne predloge o ljudskem zavarovanju in pa o najnovejši akciji za razdolžitve kmečkih posestev.

Resolucija je soglasno obveljala po razpravi, ki so se je udeležili poslanec Mandelj, dr. Krek, Moškerc in L. Smolnikar, ki priporoča nakup profesorja dr. Kreka knjižice: »Starostno zavarovanje kmečkega stanu«.

Dogodki v Carigradu.

Ko to pišemo, je odločitev v Carigradu menda že padla. Kajti potrebna je bila pred selamlikom, ki se je imel izvršiti v popolnem redu.

Sultan se ni bati za življenje. Položaj je zanj iz večih razlogov ugoden. Njegovo hladnokrvnost smo že povdarjali.

Nekoliko prihaja v poštev tudi njegova visoka starost, z ozirom na katero se mladoturkom pač ne izplača, da bi z umorom sultana razburili ves moslimski svet. So pa še drugi vzroki. V tripelcenti združene države: Anglija, Francija in Rusija, so si prizadevale na vso moč, da se sprememba na prestolu za zdaj odloži. Grozile so celo, da izkrcajo v Carigradu svoje pomorščake, če bi mladoturki sultanu hoteli skriviti le las. Tudi vedo mladoturki prav dobro, da nikakor ni vsa masa ljudstva, pa tudi ne vse vojaštvo za njimi; mornarica gotovo ne. Sicer bi ne bilo potrebno, da bi turške vojne ladje sedaj zapustile Carigrad in se podale pod vodstvom angleškega reformnega admirala Camplea — manevrirat.

Glavna stvar pa je ta, da mladoturki, tudi če bi hoteli, sultana ne morejo dobiti v pest, kajti Jildiz je ob morju, po katerem sultanu ne bi bilo težko uiti, da ima le eno zvesto ladjo na razpolago. Za to bi pa že poskrbele troiententne velesile.

Po vsem tem ostane Abdul Hamid za sedaj še sultan, toda bivši vojaški ataše v Berlinu, Enver bej, mu prerokuje, da ne bo vladal dolgo. Sicer pa je za Evropo vse eno, kdo sedi na kalifovem prestolu. Važnejše je, ali zmagajo težnje, ki bi omogočile ravnopravnost krščanskih narodov, ali pa mohamedanski fanatizem. To vprašanje pa, zgodi se v Carigradu kar koli, sedaj ne bo rešeno. Carigradska drama se je šele pričela. Kriza ostane latentna.

V sledečem priobčujemo najnovejšo vesti.

Položaj v Carigradu.

Berolin, 22. aprila. Iz Carigrada poročajo, da je včeraj uradno naznanjeno sporazumljenje med posadko in vojsko pred mestom splošno pomirljivo vplivalo. Sporazum se tiče tudi mornarice. Do večera bodo vse četé položile prisego, ki jo zahtevajo mladoturki. S tem pa še vsa zadeva ni na jasnem. Z večjim zaupanjem bi se lahko zrl v bodočnost, če bi bil tudi med sultanom in med armado dosežen sporazum.

Sultan odpotuje v inozemstvo?

Pariz, 22. aprila. Med pogoji, ki so jih poveljniki makedonske armade po Tevfik paši poslali sultanu, se nahaja baje tudi predlog, naj bi sultan za več mesecev odpotoval v inozemstvo. Za dobo njegove odsotnosti naj bi vodilo državne posle vladarstvo, sestavljeno iz mladoturkov, ki bi mu predsedoval Rešad. Sultan naj bi obljubil, da bo potoval kot zasebnik in da ne bo koval zarot niti doma, niti iz tujine.

Obsedno stanje v Carigradu.

Berolin, 22. aprila. »Berl. Tageblatt« poroča iz Carigrada, da tam proglašijo obsedno stanje, kakor hitro dobe mladoturki mesto v svojo oblast. Svečan vhod armade v mesto opuste. Preselitev parlamenta v San Stefano dokazuje, da še vedno računajo z možnostjo kakšnega presenečenja.

Mnenje v Berlinu.

Berolin, 22. aprila. V dobro obveščenih krogih so mnenja, da mladoturki svojega zopet pridobljenega stališča ne bodo spravljali z nepremišljenimi koraki v nevarnost. Znamenito je vsekakor, da pariški listi mladoturkom svetujejo, naj bi se s sultanom pomirili. Vsako prerokovanje, kako se carigradski problem razvije, je neumestno.

Diné pri nemškem veleposlaniku.

Berolin, 22. aprila. Ker so neki inozemski listi komentirali dešstvo, da je bil turški zunanji minister nedavno gost nemškega veleposlanika von Marschalla, konstatuje »Lokalanzeiger« na temelju avtentiških informacij, da je bil Rifaat paša že pred daljšim časom povabljen na dotični diné, ki se ga po običajih, veljavnih v visoki družbi, potem ni moglo več preklicati.

Harem se je odpeljal v Skutari.

Carigrad, 22. aprila. Sinoči se je sultan dolgo časa posvetoval s svojim najljubšim sinom Burhan Eddinom. Ženske iz harema so v 23 vozeh prepele v Skutari. Vest, da je bil med njimi tudi sultan, preobleden v žensko obleko, ni resnična.

Avstrijska mornarica pripravljena.

Pulj, 22. aprila. Vojna ladja »Nadvojvoda Ferdinand Maks« in lovilec torpedov »Satelit« še nočijo odplujeta proti Aleksandretu. Govori se, da so pripravljene vse ladje tipa »Erzherzog« in »Habsburg«. Častnike in mornariške uradnike so vpoklicali z dopusta.

Priznanje bolgarskega kraljestva.

Sofija, 22. aprila. Francija in Anglija priznata neodvisnost bolgarskega kraljestva istodobno, kadar se povrtna angleški kralji in predsednik francoske republike iz inozemstva.

AVSTRO - OGRSKA.

Nemški cesar

obišče majnika našega cesarja na Dunaju.

Nadomestna državnozborna volitev na Češkem. — Po volitvah pretep.

Pri nadomestnih volitvah za Černo-horskega mandat se vrši 29. t. m. ožja volitev med narodnim socialcem Zdrahalom in mladočehom Metelko. Volitev se je udeležilo pet kandidatov. Ko je bil naznanjen izid volitev, so se stepli socialni demokraci in narodni socialci. Pretepače je pomirila policija.

Podržavljenje južne železnice.

Južna železnica je vložila prošnjo na oblasti za podržavljenje. Pogajanja se prično majnika.

Shod slovanskih društev.

V Peterburgu se vrši slovanski shod, predstavitelji vseh slovanskih društev na Ruskem. Sklicalo ga je starokopitno peterburško slovansko društvo in predstavitelji starega ruskega birokratičnega panslavizma imajo na njem ogromno večino. Vendar se ga je udeležilo tudi nekaj naprednih politikov, kakor prof. Pogodin, Miljukov, Lvov in Jelimovskij. Bivši minister Hurko, sin znanega varšavskega generalgubernatorja in slavni junak škandaloznega procesa Hurko-Lidval, je priporočal prijateljstvo z Nemci in je nastopal ostro proti Poljakom. Ko je Lvov hotel govoriti za Poljake, mu je predsednik vzel besedo. Za Poljake se je zavzel tudi zadnji Mohikanec nekdanjega idealnega Aksahovskega slovofilstva, stari Šarapov. Pozitivnih uspehov seveda tak shod ne more imeti nobenih. Zanimiva je samo odprta opozicija ruskih naprednjakov, starih in novih, proti ruskemu reakcijsko-birokratičnemu panslavizmu. Jelimovskij je razvijal zdravo misel, da bo na Ruskem slovansko gibanje šele potem zamoglo postati aktualno, ako bo Rusija postala pravna država.

Krepko je prijemal Hurka grof Bobrinski, na katerega je lansko bivanje med avstrijskimi Slovani v marsikakem oziru imelo dober vpliv.

Izpred sodišča.

Nadaljevanje razprave o zadevi nemških napisnih desk v Ljubljani.

Ko se je priča približal Mahrovi hiši, je slonela neka gospodična na oknu ter mirno gledala doli, a sluga pa na vratih gori, kako je Lovšin črke doli metal. Meni se je to malo sumljivo zdelo, šel sem tja in vprašal, kdo jima je to delo naročil.

Predsednik: »Koliko črk je bilo že takrat zdolej?«

Priča: »Že blizu polovice.«

Oba sta bila pijana.

Dr. Neuperger: »Zakaj ste pa toliko časa gledali, Vi ste bili vendar v službi?«

Dr. Pegan (prekine): »Gospod predsednik, nimam jaz pravice pričati pred obtožiteljem vprašati?«

Predsednik se nekaj neumljivo zagovarja.

Dr. Pegan (proti predsedniku): »Vi ste to pričo vprašali o takratni situaciji pred Mahrovo hišo z ozirom na to, da niste takoj postopali proti storilcema. Zato tudi jaz pričo vprašam, ali ni bilo verjetno za Vas, da je Mahr sam pustil črke odstraniti, če namreč pomislite, da je med tem, ko sta ta dva delala, ena ženska mirno slonela na oknu, sluga pa je vzdolej stal, kakor bi ne bilo prav nič; in ali niste v tistem času slišali krožiti govorico, da je mestni magistrat ukrenil odstranitev nemških napisov?«

Dr. Neuperger (vmes): »To je jako žalostno, da...«

Dr. Pegan: »O verjamem, da je to žalostno, ampak žalostno ne za Lovšina, pač pa za ljubljanske razmere.«

Predsednik prečita nekatere pismene izpovedi v ti zadevi. S tem je bila obravnava prekinjena do popoldneva.

Ob 4. uri popoldne se obravnava nadaljuje. V dvorano pride cela vrsta prič, katere predsednik najpreje nemško opominja zaradi pričevanja.

Prva priča Viljem Rolf (uslužbenec pri Bambergu) izpove, da sta prišla dva gospoda v prodajalno ter opozorila, da mora pri napisu »von« ta beseda se nadomestiti z besedo »pl.« (plemeniti). Priča ne more potrditi, da je bil ravno obtoženec Est eden tistih gospodov. Sicer je pa to že v preiskavi izpovedal. Zagovornik dr. Hribar se čudi, kako se je potem Esta moglo sploh pred obtožbo staviti.

Priča Herman Hrovat, istotam v službi, pa kar izrecno izpove, da obtoženec ni bil dotična oseba.

Priča Fani Hanslovski (prodajalka pri Kordinu) izpove, da je bil obtoženec Vodušek tisti, ki ji je rekel, ko je pri veži stala, »z napisom dol, sicer ga bodo moji tovariši dol vzeli«. Obtoženec Vodušek sicer prizna, da je pričel res svetovati, naj napis raje dol vzame, kakor da se pu-

sti, da bi ga morda drugi odstranili, nikakor pa ni rekel: »če ne, ga bodo moji tovariši dol vzeli.«

Trgovec I. Skofizh se zaprišeže nemško. Se-le po zaprisegi predsednik vpraša, ali želi slovensko, ali nemško izpovedati. Priča pravi, da izpove slovensko. Prišel je k njemu obtoženec Miklavc ter rekel: »Prosim Vas, vzamite tablo dol, jaz Vam hočem dobro.« Priča je bil uverjen, da mu Miklavc to prijateljsko svetuje. Takisto o Miklavcu izpove tudi priča Mila Pust.

Viktor Ranthle izpove, da so mu v noči 19. septembra napisno tablo odstranili.

Čitalnica v sodni dvorani.

Med zaslišavanjem so izišli večerni listi, ki so krožili med občinstvom. Tudi obtoženci so dobili nekaj izvodov, pa jih kar na zatožni klopi bero.

Predsednik to zapazi in ogorčeno vzklikne: »Ja, obtoženci, to pa vendar ne gre, da si celo časopise privoščite pri obravnavi. — (Še bolj ogorčeno.) »Takah ljudij pa še res nisem imel tukaj pred seboj!«

Restavrater Friedl izpove nemško, da so dva dni pozneje prišli trije fantje k njemu in ga opozorili, naj odstrani nemške napise. Neznanci so pa pripomnili: »Mi smo celo Mayerja primorali, da je odstranil nemške napise.«

Vihar v sodni dvorani.

Zaslišanje priče Poliksene Červeni je povzročilo buren vihar v sodni dvorani. Priča zaprišeže in izpove nemško. Izpovedba je vzvezi s slučaj: Vodušek-Kirbisich, Cerar in Krapeš, Elbert.

Predsednik: »No, kdaj se je ta »špek-takel« pričel?«

Na to priča odgovori v smislu že znanih izpovedb prejšnjih prič. Da je »Benzinschild« pri Kastnerju res obtoženec Cerar dol snel, to je priča videla. Ona je stala pred prodajalno Kirbisich ter gledala doli proti Kastnerju. Glede Voduška se priča dolgo časa obotavlja, da bi slovensko to ponovila, kar je Vodušek, došel v trgovino, izrekel proti nji glede odstranitve table. Se-le po opetovanih zahtevah zagovornišva se priča odzove pozivu in izpregovori slovensko: »odstranite napise, če ne, se Vam bo kaj razbilo«. Te besede da je Vodušek izrekel, ko je prišel k nji. — Medklci: »No, saj zna dobro slovensko, le govoriti noče!« Pri predčenju priče z obtožencem nastane kratek razpor. Vodušek odločno vztraja pri zagovoru, da je prišel v prijateljskem nasvetu, opozarjat glede odstranitve nemških napisov.

Dr. Neuperger: »Kaj ste Vi tako dobrovoljen človek, da dajete tujim ljudem prijazne nasvete?«

Dr. Pegan (proti dr. Neupergerju): »Kaj mislite, da mora vsak lump bit?« (Razburjenost narašča.)

Dr. Novak stavi na pričo nekaj vprašanj; naglaša posebno vprašanje, kje je priča stala, da je videla Cerarja pri Kastnerju trgat table; je namreč skoraj izključeno, da bi ona mogla to videti, vsaj je vendar poslopje »Tonhalle« vmes.

Predlagam lokalni ogled. — Ker dr. Neuperger proti temu predlogu ugovarja, se tudi ostali zagovorniki pridružijo predlogu tovariša. Predsednik se hipno razburi in odpušči pričo domu, ne da bi bil vprašal zagovornišvo, ali ima taisto staviti še kako vprašanje na pričo. Razburjenje med zagovorniki se je hipno polastilo tudi cele dvorane. Posamezne govore je komaj še razumeti.

Dr. Novak zahteva sklep senata in lokalni ogled.

Državni pravdnik se protivi. Deloma prezirljivo, deloma zasmehljivo izjavi proti zagovorniku:

»Vi ne boste tako razpravljali.«

Dr. Pegan ogorčeno: »In Vi z nami ne boste tako odločevali. Med obtoženci se pojavi velika razburjenost.

Predsednik jih sam ves iz sebe strogo ukori.

Med tem vriščem in hrupom se je priča pomikala k vratom.

Dr. Švigelj: »Prosim, gospod predsednik!«

Predsednik (hoče zapustiti dvorano, votantje deloma še obstanejo): »Kaj hočete še?«

Dr. Švigelj: »Še eno vprašanje!«

Predsednik: »Katero? povejte!«

Dr. Švigelj: »Zahtevam, da bodi priča navzoča!«

Predsednik: »Ne! vprašanje povejte!«

Dr. Pegan zelo ogorčen: »Položimo vsi zagovornišvo; to je vendar že preveč!«

Po dvorani splošen nemir. Govorov med predsednikom in zagovorništvom in državnim pravdnikom že ni več razumeti. Predsednik se odloči za posvetovanje in hoče oditi. Svetnik Einspieler še obsedi in izjavi, da treba vendar preje slišati pred-

loge zagovornišva, predno more sodni dvor sklepati o njih.

Nato se predsednik nekoliko pomiri, zaslisiijo se predlogi, na kar se sodni dvor napoti v posvetovalnico.

Med tem se vname med dr. Peganom in dr. Neupergerjem ostra diskuzija, katero pa vsled splošnega vrišča ni moči razumeti. Enkrat se čuje dr. Peganov klic proti dr. Neupergerju: »Vi ne boste z nami tako postopali!«

Dr. Neuperger: »Vi pa ne z menoj tako razpravljali!«

Dr. Pegan: »Bomo videli, kako!«

Dr. Neuperger nato dr. Pegana razdražljivo pogleda in kakor bi rekel »bomo tudi mi videli, kako«, ostavi v največji razburjenosti sodno dvorano. Nekateri se se že bali, da gre naravnost po zaporno povelje za dr. Pegana. Le-ta pa se je med tem že popolnoma umiril in smejal, kot bi hotel tisto zapeti, ki pravi: »Al' nam kaj morejo, morejo!«

Čez deset minut se sodni dvor zopet vrne v dvorano.

Predsednik popolnoma mirno, kot bi se ničesar ne zgodilo, razglasi posamezne sklepe.

Predlog dr. Novaka na zaslišanje priče Červena se odkloni.

Dr. Novak: »Kaj pa je z lokalnim ogledom?«

Predsednik: »Se bo še sklepalo!«

Dr. Švigelj: »Predlagam, da se priča še enkrat zaslisi tudi v zadevi Krapeša, ker Elbert trdi, da je tudi tam stal pred Kirbisichom.«

Dr. Novak: »Konstatiram, da je predsednik pričo odpuštil, ne da bi bil z ozirom na zagovornišvo v to opravičen.«

Dr. Peganova senačna izjava:

Dr. Pegan: V zadevi mojih klientov Lovšin in Škof je danes dopoldne Harman prijavil 22 črk (odstranjene črke Mahrovega napisa »Handels-Lehranstalt«). Za to število črk se je priglasi tudi kot zasebni vdeleženec ter zahteval odškodnino 240 kron. To sicer ni obveljalo, vendar sta tudi izvedenca ocenila pod prisego označeno število 22 črk. To gre seveda na rovaš mojih klientov.

Meni pa se je število 22 že zjutraj malo previsoko zdelo, zato sem dognal, da ni 22 črk, kakor Harman pravi, ampak le 18 črk!«

Začujejo se medklci presenečenja: Oho!

Dr. Neuperger — očitno v velik zadregi — zakliče:

»Bom jaz to stvar pojasnil! Najprvo pa vložim ugovor proti preje stavljenim predlogom.« Potem še-le zagovarja diferenco števila črk, češ, da je to pač pomota.

Dr. Pegan: »Zahtevam odločno ali lokalni ogled, ali pa uradno ugotovitev po moji izjavi označenega števila. Glede pričevanja Harman pa prepuščam sodni oblasti, ako proti Harmanu postopa.«

Dr. Švigelj: »Ta-le slučaj je pa za obravnavo prav značilno znamenje, kako po drž. pravdništvu predlagane priče govorijo!«

Razglasi se sklep, vsled katerega se vsi stavljeni predlogi odklonijo, razun onega na zaslišanje priče Červeni.

Dr. Pegan se zadovolji, da se je število 18 črk uradno konstatiralo.

Nato se zaslisi priča Korsika, o kateri izpovedi smo že na drugem mestu poročali.

Ko pride priča Kaiser ml. na vrsto zagovorniki vprašajo, kaj je pravzaprav s to pričo, kdo jo je predlagal.

Predsednik: »Wer mer halt lesen, was der Alte gesagt hat.«

Novi viharji.

Priča Leopold Schwentner bi se moral zaprišeči, in sicer razbremenilno v slučaju Krapeš.

Dr. Neuperger vstane in izjavi: »Vsi ti ljudje, ki so tam stali (pred »Narodno kavarno«) so bili demonstrantje. Zato je tudi Schwentner sumljiv z njegovo navzočnostjo. (Po dvorani sumljivo vre.) Se protivim zaslišanju te priče.«

Dr. Švigelj se naravnost čudi temu predlogu. Vse to je sama domneva, ker državni pravdnik hoče na tak način odpraviti neljube mu priče. Zdaj je že vsak najpoštenjši človek kar izročen »krvavi roki« državnega pravdnika. Dr. Neuperger naj pove, kaj vé o Schwentnerju.

Dr. Neuperger: »Zadostuje dejstvo, da je tam stal.«

Dr. Kokalj: »Ako je to pragmatično za vse, zakaj pa državni pravdnik ni preganjal Elberta, Červeni, Gospodariča in dr., ki so ravno takrat vedno okrog hodili?«

Sodni dvor je o tem sklepal in razglasil, da se priča Schwentner zaslisi in zaprišeže.

Značilna protislovja priče Elbert.

Priče: Schwentner, Mejač in Breskvar potrjujejo v bistvu zagovor obtoženca Krapeša. Schwentner in Breskvar

M 711 6-1

Proi kranjski pogrebni
zavod

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 10.

Ustanovljen leta 1868. Telefon št. 97.

FR. DOBERLET

Prevzamejo se pogrebi, prevažanje
z vozom in po železnici in oskr-
bujejo se tudi pogrebov se tiče stvari
v Ljubljani po najnižjih cenah.

Imitovane kovinske lesne krste lastnega izdelka.
Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih
s primerno opremo. Oskrbujejo se sveži in suhi
cvetlični venoi s pr mernimi trakovi z napi-
som in brez napisa. 1047 13-1

Pristni panama klobuk 10 K in višje

Velika izbira istih v najnovejši obliki do najfinejše kakovosti, kakor tudi
vsakovrstnih slamnikov za gospode, dečke in otroke.

O. BERNATOVIC

Ljubljana, Mestni trg 5.

Imam na prodaj še

15.000 cepljenih trt

teh-le vrst:

silvanec
laški rizling
traminec
muškat
mosler
šipon

in druge po nižani ceni 100 komadov
po 11 K, 1000 kom. 100 K. Oglasiti se
je takoj. Pošlje se takoj po pošti ali
po železnici. 1130 4-1

V zalogi imam še razna bela, rdeča
in črna vina. Pošlja se od 56 l. na-
dalje. Cena po dogovoru.

Josip Cotič, trtničar in vinogradnik,
Vrhopolje, p. Vipava.

Na prodaj je več hiš

z gostilnami in trgovinami v mestu in na
deželi, posestvo z mlinom, dve vili na Go-
renjskem in vile v Ljubljani, veleposestva
na Štajerskem, več zasebnih hiš in stavbnih
parcel.

Iščejo se večja in manjša stano-
vanja za mirne stranke za maj in avgust.
Kupijo, se veleposestva in posestva
bodiš kjerkoli hočejo.

Poizvedbe v pisarni Peter Matelič, Mi-
klošičeva cesta 10. 1129 1-1

Paulus - briket

najboljši šlezjski premog stisnjen v kocke, 8000
kalorij kurilne izbornosti. Kurjenje sob in štedilnikov
prilagojeno kakor z navadnim premogom, le da je
hitreje, bolje in dalje trajajoče.

Bohemia - premog

kosovnik in orehovnik, najboljša vrsta, brez prahu,
brez kamenja, presejan in izbran, 5000 kalorij, tedaj
brez konkurence. Pošlja se točno tudi izven Ljubljane,
briket brez opažanja. Priporoča samozalagar Josip
Paulin, glavna zaloga premoga v Ljubljani, Nova
3055 ulica št. 3. (9)

ŠIVILJE

1126 sprejme takoj 1-1

H. SINGER, Ljubljana, Gosposke ulice 4.

Sobno slikarska in pleskarska turdka

Speletič & Remžgar, Ljubljana, Rimska cesta 16

se priporoča slavnemu občinstvu za vse v to stroko
spadajoča dela v Ljubljani kakor tudi na deželi.

Delo solidno. Cene primerne.

920 (1)

Globoko potrti vsled tako nenadne,
nenadomestne izgube našega iskreno
ljubljenega sina ozir. brata častitega
gospoda 1127 1-1

Br. Inocenca Jenko

franciškane klerika

ki je v dobi 22 let dne 19. t. m. vdan
v božjo voljo mirno izdihnil svojo blago
dušo in bil v sredo, dne 21. t. m. na
kaniškem pokopališču na Žalah po-
ložen k večnemu počitku, moremo še le
danes tem potem obvestiti drage so-
rodnike, prijatelje in znanke o tej pre-
bitki izgubi ter jim priporočiti nepo-
zabnega rajnika v pobožen spomin.

Obenem pa izrekamo najtoplejšo za-
hvalo vsem, ki so kakorkoli pripomogli,
da se je tako veličastno izvršil pogreb
dragega nam rajnika, predvsem pa pre-
častitemu samostanskemu predstojni-
štvu, č. o. o. franciškane in vsi ostali
častiti kaniški duhovščini za častno
spremstvo, gg. pevcem za ganljive, v
srce segajoče žalostinke v cerkvi in ob
odprtem grobu, vsem volec. kaniškim
gospodom, gospem in gospodičam, ki
so spremili preblagega pokojnika na
zadnjem potu, osobito volec. rodbini
Kenda, istotako velespoštovani rodbi-
nini Karol Pollakovi, blagor. gospodu
ravnatelju slav. kmečke posojilnice ter
njenim gg. uradnikom, in slednjič še
vsem darovateljem krasnih vencev in
sploh vsem, ki so nas na kateri koli
način tolažili v dneih prebitke izgube.

Vsem in vsakemu še enkrat naj-
toplejša zahvala.

Ljubljana, dne 23. aprila 1909.

Globoko žalujoča rodbina Jenkova.

Oblastveno dovoljeni zasebni učni zavod

Josipa Christof, Ljubljana, Škofje ul. 7,

sprejema vsak dan udeležence
za strojepisni pouk. 910 2-1

Desetprstni sistem. — Dnevni in večerni tečaj.
— Na razpolago več strojev raznih sistemov.

Od 1. oktobra t. l. naprej tudi pouk v ma-
tematiki in kaligrafiji, v trgovskem, obrtnem
in gospodarskem računstvu. Stenografija. —
Učni jezik slovenski, na željo tudi nemški.

Pozor, gospodične in vdove!

Mladenec z nad 2000 K, star nad 30 let,
priden in dober gospodar, neomadeže-

vanega življenja, se hoče priženiti

v kako gostilno ali trgovino,

ali večjo kmetijo z gospo-

dično ali vdovo 26 do

36 let staro, tudi sta-

rejše niso izključene z

večjim premoženjem.

Ponudbe s sliko pod naslovom »Srečna bodočnost«
na uprav. »Slov.«. Tajnost zajamčena. 1115 2-1

APNO

žgano po takozv. plinovem načinu iz
najčistejšega apnenca, najfinejše ka-
kovosti in vsake primesi prosto bo
oddajala počenši s 1. majem apnenica
1121 3-1

J. Štih & Mat. Hočevnar

postaja Dobropolje, ob dolenski železnici
po dnevnih cenah in proti povzetju.

Naročila in poljubna informativna vprašanja je pošiljati na naslov:
JOS. ŠTIH, pošta VIDE M pri Dobropoljah.

Nižje-avstr. zdravniška zbornica

je v letu 1899 doposlala c. kr. notranjemu mini-
sterstvu vlogo, v kateri navaja, da so dognale
opetovane kemične preiskave Serravallovega
kina-vina, da vsebuje mesto naznanjenih 0.4%
železo-oksida le 0.001 do 0.006%, to je ne več kot
navadno vino. (Wiener Allg. Zeitg. 4. junija 1899.)

Železnato vino lekarja Piccoli-ja v Ljubljani
vsebuje natančno množino železa, ki se mora po določilih
o zdravilih dovajati bolnemu organizmu. Pollit. stekl. 2 K.

IVAN PENGOV

podobar, izdelovatelj oltarjev, itd.,

naznanja prečastiti duhovščini, cerkvenim
predstojnikom in dobrotnikom, da je
prevzel znano podobarsko delavnico
umrlega g. And. Rovška, Kolo-
dvorske ulice št. 20.

Priporočam se in zagotavljam, da
bodem vestno izvrševal svoj poklic in
prosim za zaupanje. Tekom 10letnega
praktičnega dela pri ranjku g. Rovšku
pridobil sem si toliko spretnosti, da se
bode v prihodnje ravno tako solidno in
kolikor mogoče po nizki ceni izdelovalo,
kakor se je dosedaj. 3438 52-7

! POZOR !

50.000 PAROV ČEVLJEV!

4 pare čevljev za samo K 7.—.

Vsled plačilnega zastanka nekaterih velikih to-
varn sem bil poverjen prodajati večje zaloge čevljev
globoko pod lastno ceno. Prodajam torej dva para
moških in dva para ženskih čevljev na zadrgo iz
rjavega ali črnega galoširanega usnja z močnimi
podplati, zelo elegantna, najnovejša oblika. Velikost
po številkah. Prosi se za natančni naslov. 1108 3-1

Vsi štirji pari stanejo samo K 7.—.

Pošilja se po povzetju. — Zamenja dovoljena ali denar nazaj

P. LUST, izvoz čevljev, Krakov št. 383.

Novo! Ravnokar izšlo! Novo!

Jakl Anton:

Potovanje po Kranjski deželi.

Potpouri za glasovir.

1128 2-1

Dobi se v vseh knjigarnah in muzikaličnih trgovinah.

Rožanc M.:

Moje sanje.

Koncertni valček, kateremuje vse-
stransko priznanje zagotovljeno.

Podružnice

Spljet, Celovec

- in Trst -

- Delniška glavnica -

- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na te-

koči račun ter je obrestuje po čistih

1/2 %

priporoča promese na

priporoča promese na

3 % zem. kred. srečke II. a K 5.50, zrebanje 5. maja glav. dob. K 60.000

4 % og. hipot. srečke a K 4.— zrebanje 15. maja glav. dob. K 70.000

3 % „ „ „ I. a „ 4.50, „ 15. maja „ „ „ 90.000

og. premijske srečke polovice a K 7.— cele „ a K 12.— 15. maja „ „ „ K 200.000

Podružnice

Spljet, Celovec

- in Trst -

- Rezervni fond -

- K 300.000. -